

ugyanis a konferencia neve alatt, a tárgyalt téma vagy, a szerkesztő neve alatt, sok esetben pedig semmitmondó elnevezéssel (pl. report, lectures, proceedings, documents stb.).

3. Tájékoztató Központok

Egy 1970-ben kiadott UNESCO-jelentés javasolta, hogy minden országban *jelöljenek ki egy felelős központi dokumentációs intézményt, amely rendszeresen tájékoztatna:*

- a tudományos rendezvényekről;
- az ezeket szervező nemzeti és nemzetközi intézményekről;
- a rendezvények megjelent dokumentumairól és lelőhelyükről;
- a rendezvényekről szóló kiadványokról (referálólapok, címjegyzékek, gyorstájékoztatók stb.)

A tudományos rendezvényekről (tárgykörükről, szervezőjükről stb.) hirt adó számos kiadvány közül néhány mutatóba:

Bjulleten' Mezsduranodnüh Naucsnuh Szeszdov, Konferencij i Kongreszsov (Moszkva)
 Conferences, Exhibitions and Executive Travel (London)
 Conferences, Meetings, Training Courses in Atomic Energy (Bécs)
 Congressional Record (Washington)
 International Associations (Brüsszel)
 Informationsdienst Veranstaltungskalender (Berlin)
 Meetings and Conventions (New York)
 Mezsdunarodnue Evropejszkie Regional'nue i Nacional'nue Szovescsanija i Szimpozionü (Moszkva)
 Officiel des Congres (Párizs)
 Ricerca Scientifica (Róma)
 Scientific Meetings (New York)
 United Nations, Secretariat Calendar of Meetings (Genf)
 World Calendar of Forthcoming Meetings (London)
 World Meetings (Chestnut Mill—Massachusetts)

Romániában az INID (Institutul National de Informare și Documentare = Országos Információs és Dokumentációs Intézet) által kiadott *Ghidul manifestărilor internaționale științifice, tehnice și economice (A nemzetközi tudományos, műszaki és gazdasági rendezvények mutatója)* c. kiadvány tájékoztat a rendezvények elnevezéséről, helyéről, időpontjáról és a szervező intézményről.

Az INID *Instituții și organizații științifice, tehnice și economice din 50 de țări* c. kiadványa 50 ország tudományos, műszaki és gazdasági intézményeit, szervezeteit tárja fel.

A nemzetközi tudományos rendezvények dokumentumainak szemléje a megjelent jelentéseket, beszámolókat foglalja össze.

A tudományos intézmények tevékenységét és az

általuk szervezett rendezvényeket a legkülönbözőbb szempontok szerint ismertető dokumentumok elemző feltárása *sokrétű tájékoztatást tesz lehetővé*. A kutatókról, a kutatásban érdekelt országokról, a kutatással kapcsolatos új termékekről, az intézmények és vállalatok érdekeltségéről. E feltárás alapján helyzetképet lehet adni a tudományos kutatásról, a szakemberek aktuális érdeklődési köréről, az egyes vállalatok tevékenységéről és az ipari termelés helyzetéről.

Egy téma kutatásának helyzetéről képet ad a tudományos rendezvények kiadványainak statisztikai elemzése. A jelentések és a résztvevők száma arra ad választ, hogy a témával kapcsolatban mennyi és milyen jelentőségű megbeszélésre került sor egy adott időszakon belül. A jelentések szövegének elemzése *a kutatás helyzetéről*, a központi témákról és a kutatást támogató intézményekről nyújt tájékoztatást, a munkacsoportok vizsgálata pedig a *résztémák jelentőségéről* világosít fel. *Az egyes témák legújabb szakértői is a tudományos rendezvények dokumentumaiból ismerhetők meg.*

A tudományos rendezvények dokumentumainak bármely típusáról legyen is szó, megállapítható, hogy ezek megfelelő szintű gyűjtése, feltárása és elemzése egyaránt létfontosságú a kutatástervezés, a népgazdaság, a tudományos testületek és a kutatók számára.

ALEMÁN, V.: Exploitation of the information propagated through the channel of international scientific events = Probleme de Informare și Documentare, 1975. 3. sz. p. 150–182./

(Kondor Imréné)

Hogyan vehetnek részt információs szakemberek a kutatási és műszaki fejlesztési irányok prognosztizálásában?

A kutatás és a műszaki fejlesztés *prognosztizálása* mind nagyobb szerepet játszik a *döntések előkészítésében*. Minél fontosabb valamely tudományág vagy iparág, annál inkább így van ez. Nem kétséges, hogy a *hegesztés* a kiemelkedően fontos területek közé tartozik.

Ezt érzékelve, statisztikai elemzés készült – a *Referativnui Zsurnal Szvarka* sorozatát alapul véve – a hegesztés 1962–1974 közötti szakirodalmáról. Ennek keretében összesen 16 ezer folyóiratcikk és 7 ezer szabadalmi leírás referátumát dolgozták fel. Ez a „világtermés” kb. 51%-a. (A tényleges információk száma ennél nagyobb volt, hiszen egy-egy referátum esetenként több módszert és irányzatot is tárgyalt.)

A felmérés legfontosabb megállapításai:

az ívhegesztést és a villamos hegesztést tárgyaló publikációk mennyisége az utóbbi évek folyamán némi-

leg csökkent a szocialista országokban.; a fejlett kapitalista országok többségében ezzel ellentétes tendencia nyilvánul meg;

a kontakthegeztési módszerekkel kapcsolatos információk keletkezésének üteme a szocialista országokban növekedett, a kapitalista országokban csökkent;

az egyéb – újabb – hegesztési módszereket tartalmazó információk keletkezésének üteme mindenütt növekedően van.

/Naučno-Tehnicsezskaja Informacija, 1. sor. 11. sz. 1975. p. 3–7./

(Futala Tibor)

TÁJÉKOZTATÁSI INTÉZMÉNYEK ÉS SZOLGÁLTATÁSOK

A tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer fejlődési szakaszai Lengyelországban

Lengyelországban 1975 folyamán két nevezetes jubileum, um. a *Glówny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Tudományos-Műszaki Dokumentációs Intézet)* életrehívásának 25. és az *Aktualne Problemy Informacji i Dokumentacji* c. folyóirat megindulásának 20. évfordulója készített számvetésre és előtekintésre.

Mindkét esemény a tudományos, műszaki és gazdasági információs rendszer fejlődésének első szakaszára utal, amelyben az *információs tevékenység meghonosítása és szervezetének kialakítása volt a legfontosabb feladat.* Ez a szakasz 1960-ig tartott. Az első információs részlegek általában kutatóintézeti, tervezőintézeti és a laboratóriumi szakkönyvtárak keretében jöttek létre. 1950-ban kb. 25, 1960-ban pedig már 84 információs és dokumentációs részleg működött.

Ekkoriban a jellemző munkaforma a külföldi publikációk nyilvántartása, figyelőszolgálati cédulákon való feltárása és terjesztése volt. Megindult a káderképzés. A szolgáltatásokat azonban általában a passzivitás jellemezte, nagyrészt hiányzott a kutatáshoz és fejlesztéshez való szoros kötődés.

A második szakaszt a 169/1960. sz. minisztertanácsi rendelet nyitotta meg. Ez már határozott kereteket és hierarchiát biztosított az információs tevékenységnek, és létrehozta a rendszer koordináló szervét, a *CIINTE (Centralny Instytut Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej = Tudományos, Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központi Intézete)* formájában. Ennek ellenére még nem alakult ki az országos rendszer, hisz pl. a felsőoktatás és a *Lengyel Tudományos Akadémia* területén megmaradt a tájékoztatási önállóság és önellátás. A CIINTE koordinációs felhatalmazásai sem voltak teljesek és egyértelműek.

A fejlődés felgyorsult. 1970 végén az országban már több mint 2 ezer információs munkahely működött, az információs munkát végzők száma kb. 7500-ra növekedett. Gazdasági és szervezési témákkal bővült az informá-

ciós tevékenység, számos igényesebb szolgáltatás (trendelemzés, vezetői tájékoztatás, szorosabb kötődés a kutatás és fejlesztés feladataihoz stb.) honosult meg és vált mind közkeletűbbé. Reálissá váltak a gépesítési és automatizálási törekvések, *napirendre került – főként a KGST-országok vonatkozásában – a nemzetközi együttműködés és munkamegosztás.* Sikerek születtek a kutatás, a képzés és a továbbképzés terén.

Az 1971-el kezdődő harmadik szakasz élén ismét jogszabályok állnak, nevezetesen a 35/1971. és a 36/1971. sz. minisztertanácsi határozat. E jogszabályok – most már megfelelő hatáskörrel – *újraszervezik az információs rendszer koordináló szervét,* ami nevének megváltoztatásában is tükröződik: *CINTE (Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej = Tudományos, Műszaki és Gazdasági Tájékoztatási Központ).* A rendszer fejlődését illetően pedig azt írják elő, hogy

szorosabbá kell tenni az információs tevékenység kapcsolatát a kutatással és fejlesztéssel, különösen ami a népgazdaság távlati kulcsfeladatait illeti;

a felhasználók különféle csoportjainak szükségletei szerint kell módosítani és differenciálni az információs tevékenység hatókörét, formáit és módszereit;

a rész- és az alrendszerek elve alapján integrálni kell az információs szervek, a könyvtárak és a levéltárak működését.

Mindez *kedvező előfeltételeket biztosít a továbblépéshez.* A tájékoztatási szervek képviselőinek 1974-ben megtartott XIV. országos értekezlete is így értékelte az 1971. évi jogszabályokat, és szükségesnek tartotta a rendszer fejlesztésének távlati tervekre való alapozását. 1976-ra várható e távlati tervek elkészülte, amelyek három időszakot ölelnek fel: a legáltalánosabban fogalmazott része a *2000-ig szóló prognózis,* ebből ágazik ki az *1976–1985 évi fejlesztési program,* amit a konkrét *ötéves feladatterv* követ. E terv az alábbiakat írja elő:

valamennyi intézménykategória tevékenységének fokozása, a tervezés és a koordinálás tökéletesítése;

a káderképzés és továbbképzés korszerűsítése, az oktatási bázisok bővítése;